

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду, од 28. марта 2016. године, одређена је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата **мр Мијодрага Радојевића** под насловом: „**Преображај омбудсмана у савременим правним системима с посебним освртом на институцију Заштитника грађана у Републици Србији**“ у саставу: проф. др Ратко Марковић, проф. др Јовица Тркуља, проф. др Зоран Томић, и проф. др Марко Давинић.

На основу увида у текст докторске дисертације Комисија Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

1.1. – *Подаци о кандидату.* Кандидат **мр Мијодраг Радојевић** је рођен 20. маја 1969. године у Ћуприји где је завршио основну школу и гимназију. На Правни факултет Универзитета у Београду уписао се школске 1988/89, а дипломирао је 1995. године са просечном оценом девет четрдесет три (9,43). Магистрирао је с одликом на Правном факултету у Београду 2005. године са темом: „Подела власти у политичком систему Републике Србије (1990–2000)“, на смеру за Уставно право и политички систем. Завршио је додипломске студије на Алтернативној академској образовној мрежи (ААОМ) у Београду на курсу „Теорија и пракса демократије“ у школској 2000/2001. години.

Од 1996. до 2013. године је био запослен као истраживач-сарадник на Институту за политичке студије у Београду. Добитник је посебне награде Министарства за науку у категорији истраживача за објављене радове у периоду од 2001. до 2004. Ангажован је као истраживач-сарадник на пројекту „Демократски и национални капацитети политичких институција Србије у процесу међународних интеграција“, које финансира Министарство просвете и науке (2011–2015). Повремено је учествовао као стручни сарадник у пројектима државних органа и

невладиних организација из области заштите људских права, развоја локалне самоуправе и борбе против корупције.

Предавач је на под-модулу: „Европски омбудсман и лоша управа“ мастер студија из Управног права на Правном факултету Универзитета у Београду (од 2011. до 2015. године). Запослен је као уредник Правне библиотеке у ЈП „Службени гласник“ од средине 2013. године.

Значајно поље Радојевићеве делатности је уредничка делатност у часописима и издавачким кућама. У периоду од 2003. до 2005. године радио је као стручни сарадник и помоћник главног уредника часописа *Пулс – специјализовани магазин за борбу против корупције*, Центра за менаџмент у Београду; члан редакције часописа *Међународни проблеми*, Института за међународну политику и привреду (2006–2007); сарадник и члан редакције *Ревиије за безбедност*, Центра за безбедносне студије од 2007. године; а од 2013. године секретар је редакције стручног часописа *Херетикус*, Центра за унапређивање правних студија.

Активно користи енглески и руски језик.

1.2. *Списак објављених радова.* Објавио је више од 50 научних радова и више десетина стручних радова у часописима. Најзначајнији од тих радова су:

Монографије

Миодраг Радојевић, „Подела власти у политичком систему Републике Србије (1990–2000)“, магистарски рад, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2005.

Мр Радојевић Миодраг, др Владимир Ђурић, *Прописи и пракса афирмативне акције у Републици Србији*, Влада Републике Србије, Служба за људска и мањинска права, Београд, 2007.

Чланци у часописима и прилози у зборницима:

1. „Устав Србије и подела власти”, *Политичке свеске*, бр. 1/1997, Институт за политичке студије, Београд, 1997, стр. 175–196.
2. „Модел и стратегије развоја локалне самоуправе”, у: Д. Вукомановић (ур.), *Реч имају грађани*, Центар за демократску културу, Београд, 2001, стр. 61–79.
3. „Положај и улога судске власти у систему организације власти Републике Србије”, у: Ј. Тркуља (ур.), *Криза и реформа правосуђа*, Центар за унапређивање правних студија, Београд, 2001, стр. 62–87.
4. „Систем власти Европске уније”, реферат са међународног научног скупа: *Однос националног и супранационалног*, одржаног у Дубровнику од 23. до 29. септембра 2002. године у оквиру пројекта европских последипломских студија.

5. „О омбудсману као иновативној институцији у правном поретку Републике Србије”, *Политичка ревија*, бр. 1/2002, Институт за политичке студије, Београд, 2002, стр. 85–100.
6. „Противречности институционалне реконструкције у Србији (три тезе као прилог конструктивној расправи о процесу демократске реформе)”, *Реконструкција институција: годину дана транзиције у Србији*, Институт за филозофију и друштвену теорију, Београд, 2002, стр. 149–160.
7. „Карактер, улога и значај невладиних организација у Србији”, у: Ј. Тркуља (ур.), *Биланс промена*, Скупштина општине Кикинда, Кикинда, 2002, стр. 289–3.
8. „Парламентаризам у Србији – стање и перспективе”, у: В. Васовић, В. Павловић (прир.), *Посткомунизам и демократске промене*, Југословенско удружење за политичке науке, Факултет политичких наука, Београд, 2002, стр. 238–260.
9. „Положај и улога судске власти у Србији (1990–2000)”, у: А. Мимица (ур.), *Рани радови полазника Алтернативне академске образовне мреже: 1998–2001*, Алтернативна академска образовна мрежа, Београд, 2002, стр. 365–389.
10. „Правни стандарди заштите националних мањина у Европској Унији”, реферат са међународног научног скупа: *Идеја Европе – Европа и други*, одржаног у Дубровнику од 21. до 27. септембра 2002. године у оквиру пројекта европских последипломских студија.
11. „Развој идеје и институције омбудсмана у Србији”, *Политичка ревија* бр. 1/2003, Институт за политичке студије, Београд, 2003, стр. 85–124.
12. „Решавање изборних спорова у Србији као аргумент порицања владавине права и поделе власти”, *Политичка ревија*, бр. 2/2003, Институт за политичке студије, Београд, 2003, стр. 9–31.
13. „Лустрација у Србији – илустрација немоћи демократских промена”, *Heretikus*, бр. 2/2003, Центар за унапређивање правних студија, Београд, 2004, стр. 15–29.
14. „Институција омбудсмана на простору бивше Југославије”, *Политичка ревија*, 1/2004, Институт за политичке студије, 2004, стр. 37–60.
15. „Српски устав и развој уставности”, (предговор критичком издању хрестоматије Српских устава од 1835. до 1990. године са Уставима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 1921. године и Уставом Краљевине Југославије од 1931. године), у: М. Радојевић (прир.), *Српски устав*, Граматик, Београд, 2003, стр. 5–28.
16. „Улога и значај омбудсмана”, *Политичка ревија*, 2/2004, Институт за политичке студије, Београд, 2004, стр. 11–26.
17. „Реформа судске власти и нови правосудни закони”, *Политичка ревија*, 2/2004, Институт за политичке студије, Београд, 2004, стр. 323–336.
18. Мешовити устав и подела власти, *Политичка ревија*, бр. 1/2005, Институт за политичке студије, Београд, 2005, стр. 43–64.
19. „Покрајински омбудсман”, *Политичка ревија*, бр. 2/2005, Институт за политичке студије, Београд, 2005, стр. 363–376.

20. „Уставне апорије Србије”, *Анализе*, бр. 2/2005, Нова српска политичка мисао, Београд, 2005, стр. 5–15.
21. „Европски омбудсман”, *Политичка ревија*, бр. 3/2005, Институт за политичке студије, Београд, 2005, стр. 731–740.
22. „Антикорупцијске реформе у Републици Србији”, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, Београд, 2005, бр. 1–2/2005, стр. 79–94.
23. „Омбудсман и подела власти”, *Политичка ревија*, бр. 3/06, Институт за политичке студије, Београд, 2006, стр. 633–646.
24. „Нови устав Србије и омбудсман”, *Политичка ревија*, бр. 4/06, Институт за политичке студије, Београд, 2006, стр. 755–766.
25. „Од Душана до омбудсмана”, *Наше теме*, број 2/2006, ЈП „Службени гласник” РС, Београд, стр. 58–66.
26. „Демократизација политичких партија, поступак кандидовања и унутарстраначки извори”, у: З. Лутовац (ур.), *Демократија у политичким странкама у Србији*, Институт друштвених наука, Friedrich Ebert Stiftung, Београд, 2006, стр. 85–94.
27. „Апорије и антиномије Експертског устава Црне Горе”, у: Е. Шарчевић (ур.), *Уставно заокруживање државе: у сусрет новом Уставу Црне Горе*, Фондација Heinrich Böll – Регионални уред за Југоисточну Европу, Београд, 2007, стр. 97–110.
28. Мр Радоевић Миодраг, др Владимир Ђурић, *Прописи и пракса афирмативне акције у Републици Србији*, Влада Републике Србије, Служба за људска и мањинска права, Београд, 2007.
29. „Положај судства у новом Уставу Србије”, *Политичка ревија*, бр. 1/2007, Институт за политичке студије, Београд, 2007, стр. 39–54.
30. „Институција председника Републике у новом Уставу Србије”, *Политичка ревија*, бр. 2–4/2007, Институт за политичке студије, Београд, 2007, стр. 629–646.
31. „Заштита људских права на Космету, кроз праксу Омбудперсона”, *Heretikus*, бр. 3/2007, Центар за унапређивање правних студија у Београду, стр. 72–84.
32. „Локална самоуправа у Републици Србији”, *Политичка ревија*, бр. 2/2008 (у штампи)
33. „Парламентарна контрола безбедносног сектора – полицијски и војни омбудсман”, *Политичка ревија*, бр. 1□3/2008, Београд, 2008, 797□818
34. „Прилог за расправу о уставном питању у Србији – Митровдански устав“, *Српска политичка мисао 1/2009*, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 231–254.
35. „Уставни суд Србије“, *Политичка ревија*, бр. 2/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 179–204
36. „Положај Владе у новом Уставу Србије“, *Политичка ревија*, бр. 3/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 49□66

37. „Прилог за расправу о уставном питању у Србији – Митровдански устав“, *Српска политичка мисао*, 1/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 231–254
38. „Подела власти у Уставу Србије од 2006. године – скица система организације власти, *Правна ријеч, зборник радова са Шестог саветовања правни дани*, Удружење правника Републике Србије, Бања Лука, број 18/2009, стр. 339–358
39. „Два века омбудсмана – шведски Justituombudsman“, *Политичка ревија*, бр. 3/2009, Институт за политичке студије, Београд, 2009, стр. 151–172
40. „Један оглед о развоју српске уставности – Намеснички устав“, *Политичка ревија*, бр. 1/2010, Институт за политичке студије, Београд, 457–486
41. „Устав Кнежевине Србије од 1838. године (Турски устав)“, *Политичка ревија*, бр. 2/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010, 411–426
42. „Путеви и странпутице реформе правосуђа“, *Херетикус*, Центар за унапређивање правних студија, бр. 1/2010, стр. 51–65
43. „Сретењски устав и развој политичких институција и идеја“, *Политичка ревија*, Институт за политичке студије, бр. 3/2010, стр. 47–66
44. „Искуства омбудсмана у Србији“, *Политичка ревија*, Институт за политичке студије, бр. 4/2010, стр. 53–76
45. „Независна (регулаторна) тела и институције у Србији“, *Српска политичка мисао*, Институт за политичке студије, бр. 4/2010, стр. 53–76
46. „European Standards and Constitutional Changes in Serbia“, *Serbian Political Thought*, Institut for Political Studies, 4/2011, стр. 81–101
47. „Омбудсман и лоша управа“, *Политичка ревија*, бр. 3/2011, Институт за политичке студије, стр. 201–220
48. „Две деценије уставности у Србији – устави у ванредном стању“ (1990–2010), *Политичка ревија*, бр. 2/2012, Институт за политичке студије, 219–244
49. „Омбудсман и рђава администрација“, *Херетикус*, број 3–4/2013, Центар за унапређивање правних студија, Београд, стр. 302–308
50. „Директна демократија у Србији“, *Српска политичка мисао*, број 1/2014, Институт за политичке студије, Београд, стр. 71–92.
51. „Основне смернице и методолошка разматрања пројекта истраживања: „Искуства и перспективе директне демократије у Србији“, *Српска политичка мисао*, број 4/2015, 4, стр. 71–92 (коауторски чланак са мр Александром Новаковићем)
52. „Experiences and perspectives of direct democracy in Serbia“, A. Gyula, P. Pazmany (eds.), *Direct Democracy in Central and Eastern Europe*, Andrassy Universität, Budapest (рад за међународни зборник радова, у припреми, коауторски чланак са мр Александром Новаковићем)

1.3. *Оцена објављених радова.* У свом магистарском раду кандидат Радојевић се упустио у истраживачку елаборацију једног сложеног, теоријски и друштвено веома актуелног, али недовољно истраженог проблема у нашој друштвеној науци.

Тема о примени поделе власти у политичком систему Републике Србије је теоријски релевантна, друштвено актуелна и интересантна, те је од ширег значаја за уставно-правну и политичку науку кандидатов покушај да је целовито обради и научно утемељи. Предмет његовог истраживања је теорија поделе власти и њена примена у политичком систему Србије. Он се определио за мултиметодолошки приступ који је обухватио, с једне стране, правну анализу и, с друге стране, политичко-социолошку, историјску и компаративну методу, што је у коначном исходу представљало погодну подлогу за самосталнију теоријску обраду. Добро је поставио концептуални оквир теме, пронашао плодотворну методолошку основу истраживања, зналачки одабрао и формулисао кључне проблеме неопходне за разумевање теорије поделе власти и њене примене у политичком систему Републике Србије. Учинио је један свеобухватан и детаљан приступ у приказивању примене поделе власти у политичком систему Србије.

У другим научним радовима уочавамо три правца истраживања кандидата: (1) национална уставност и устави донети у XIX веку; (2) савремени период уставности, односно систем организације власти у Републици Србији; и (3) омбудсман. Кандидат трага за одговорима на питање како унапредити функционисање домаћег правног система. Тежиште његовог истраживања јесу нормативни и демократски капацитети базичних уставних институција. Полазећи од њиховог утицаја на стабилност и консолидацију демократије (научно-теоријски карактер истраживања), кандидат настоји да на основу емпиријских показатеља утврди ефикасније моделе институција, услове за њихово успешније деловање и правце институционалних реформи у правном систему Србије (експликативно-апликативни карактер истраживања). Кандидат је у овим радовима показао да је овладао методологијом израде научног рада, успешно користи различите моделе истраживања, теоријску литературу и анализира судску праксу и способан је за самосталне и сложеније научно-истраживачке задатке. У својим научним радовима често критички анализира позитивно право и указује на неадекватна нормативна решења, односно предлаже начине за решавање теоријских и практичних проблема

1.4. Подаци о дисертацији. На основу одлуке Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду број 659/1 од 23. фебруара 2009. године мр Миодрагу Радојевићу је одобрена тема за израду докторске дисертације: „Улога и значај омбудсмана у савременим правним системима“. Будући да није успео да оконча рад на докторској дисертацији у предвиђеном року, он је упутио молбу Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду 03-број: 1875/2 од 21. августа 2014. године да му одобри обнову пријаве за израду докторске дисертације под истим насловом.

Веће научних области правно-економских наука одложило је разматрање захтева за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације кандидата Миодрага Радојевића (Београд, 9. децембар 2014, 02-03, Број: 61206-5537/2-14 ГБ) и наложило да се назив теме прецизира и проблемски дефинише. Комисија је поступила у складу са овим налогом, па је подробније дефинисала тему

(„Преображај омбудсмана у савременим правним системима с посебним освртом на институцију Заштитника грађана у Републици Србији“) и хипотезе.

Веће научних области правно-економских наука донело је одлуку о давању сагласности на предлог теме докторске дисертације 31. марта 2015. године (02-03 број: 61206-5537/4-14 ГБ). Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду на својој седници од 27. априла 2015. године (04-број: 870/2) одобрило је израду докторске дисертације под насловом „Преображај омбудсмана у савременим правним системима с посебним освртом на институцију Заштитника грађана у Републици Србији“. Финалну верзију своје докторске дисертације кандидат је предао Комисији за оцену докторске дисертације 22. априла 2016. године.

Дисертација је написана на 649 страна текста. Резиме на српском и на енглеском има 6 страна, садржај 4 стране, увод 7 страна (стр. 1□7); прва глава рада под насловом „Назив, обележја и детерминанте омбудсмана“, (стр. 8-38); друга глава „Омбудсмана у упоредном праву“, (39-223); трећа глава „Правни положај омбудсмана“, (стр. 224□323); четврта глава „Улога и тенденције развоја омбудсмана у савременим правним системима“, (стр. 323-374); и пета глава „Омбудсман у Србији“, (стр. 375□574); Закључак (575□584), литература (585□649). На крају прилога је биографија кандидата, изјава о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу.

Текст дисертације садржи 1996 фуснота. Основна литература обухвата: а) Књиге, монографије, зборници и истраживања, б) Радови објављени у стручним часописима, в) Документа и чланци у средствима информисања, г) Прописи и посебна правила, д) Извештаји, мишљења и препоруке омбудсмана □ одлуке и мишљења других државних органа, ђ) Електронски портали □ веб-сајтови (линкови) омбудсмана и других државних органа и организација.

2. Предмет и циљ дисертације

2.1. Предмет рада кандидата мр Миодрага Радојевића представљају основне тенденције у развоју омбудсмана, с тежиштем на истраживању омбудсмана у савременим правним системима. Он се упустио у истраживачку и критичку елаборацију развојног потенцијала омбудсмана у савременим правним системима. Од 1809. године до данас, омбудсман постоји у више од стотину држава, на свим континентима, као национална институција, али и установа наднационалног карактера. У међувремену, омбудсман се афирмисао као чувар права грађана и борац против незаконитог и неефикасног рада државне управе, делајући у различитим друштвеним областима. У Републици Србији је установљен на локалном нивоу од 200, конституционализован 2006. и конституисан на републичком нивоу од 2007. године. Поред републичког, у Србији су установљени покрајински и локални заштитници људских права, а на простору Косова и Метохије постојао је међународни омбудсман за Косово у оквиру мисије УНМИК-а од 2002. до 2005. године.

У стручној литератури заступљена је теза о динамичној природи ове институције, али нису студиозно испитана питања о правцима развита у савременом праву. Осим уобичавања више категорија или генерација (класичан омбудсман, хибридан омбудсман и бранилац људских права), као последица преузимања ширих надлежности и овлашћења, дисперзиван карактер развита манифестује се у организационој специјализацији у бројним областима (хоризонтални правац развита) и различитим степенима територијално политичке организације мултиинституционални модел (вертикални смер).

Бројне варијације у упоредном праву резултат су способности прилагођавања омбудсмана на политичка и правна окружења. Истовремено, стандардизација правног положаја на унутрашњем плану и мандат да делује у оквиру међународних организација („хуманитарни омбудсман“) обележава универзалан модел омбудсмана. Надуставни карактер заштите људских права допринео је да се у све већем броју земаља омбудсману потврђује статус водеће националне институције за заштиту људских права. Такође, ова институција ослобађа се од утицаја парламента и заузима засебан положај у систему.

На основу прикупљене и анализиране чињеничне грађе, фокус истраживања је на трендовима у развиту институције. Насупрот адаптацији традиционалног модела и хармонизовања институционалних модела у форму водеће националне канцеларије за заштиту људских права, под диверсификацијом подразумевамо грањање облика. Ова два паралелна тока у различитим смеровима, узајамно се сусрећу у правним системима. Такође, у докторској дисертацији проблематизован је утицај политичких, социјалних и културних чиниоца, однос омбудсмана са другим државним органима и контролним институцијама, истражено је место ове институције у систему поделе власти и изазови и препреке у земљама са крхком демократијом и неразвијеном управном структуром.

У посебном делу рада детаљно је разматран положај омбудсмана у Републици Србији. Тематски новум, у односу на слична истраживања, представљало је објашњење развита концепта омбудсмана и обележја правног положаја не само републичког Заштитника грађана, него и других сродних контролних институција.

2.2. Основни теоријски циљ у докторској дисертацији јесте утврђивање значаја, заједничких обележја и савремених тенденција у развиту омбудсмана, као и конструисање референтног теоријског модела институције. У докторској дисертацији објашњени су доктринарни спорови о правној природи ове институције, аспектима вршења омбудсманске функције, однос према законодавној и судској власти, дилема о томе која је организациона форма најбоља за једно друштво, независност као кључно обележје институције, методе и технике деловања, карактер надлежности. Кандидат је обрадио и недовољно истражене теме, као што је порекло, општи правци преображаја у упоредном праву, начини евалуације конкретне институције, развита идеје и институције омбудсмана у Србији.

Научни циљ истраживања јесте научна дескрипција и експланација трендова у развиту омбудсмана у савременим правним системима, посебно у правном и

политичком систему Србије, као и резултати новијих теоријских сазнања. Компаративно истраживања је одабрано с намером да се истраже правци у развоју институције и обогати теоријска мисао. Иако постоји динамичан развој омбудсмана у савременим правним системима, ова тема је у науци маргинална у односу на друге предмете истраживања, као што је примера ради судска власт.

Практични циљ истраживања везан је за циљ је и подстицање теоријске дебате о омбудсману. Кандидат је предложио конкретна нормативна решења како би се повећала ефикасност омбудсмана (*de lege ferenda*) и реформисао нормативни оквир за функционисање институције у нашој земљи.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

3.1. - Полазећи од ових циљева и задатака, кандидат је формулисао основне хипотезе у свом истраживању:

1) *Бројне варијације назива институције последица су преображаја омбудсмана.* Изворни назив (омбудсман) преовлађује у упоредном праву, али постоје и бројне језичке варијације које поткрепљују тезу о богатој повести, концепцијској еволуцији и прилагођавању локалним приликама у протекла два века. Изворни назив се све више користи као општи (генусни) појам за различита тела, па и за она која не припадају *stricto sensu* тзв. класичном омбудсману, док синоними изражавају и поједине заједничке одлике, али и специфичности: везу са парламентом, различите улоге (заштита људских права и слобода, посредовање у односу између грађана и државне управе, овлашћења у сузбијању против корупције), објекат контроле (државна управа) или истражну природу његових овлашћења. Посебни називи користе се у државама са снажном правном традицијом (англосаксонски и континентално-европски правни системи) и „новим демократијама“ (постколонијалним и постауторитарним земљама). Терминолошке варијације указују на модификацију концепта институције и примену различитих нормативних решења у односу на тзв. скандинавски модел.

2) *Омбудсман је полиморфна и поливалетна правна појава.* Мноштво облика у упоредном праву и динамичан развој отежавају обележавање конститутивних обележја омбудсмана, као основу за синтетичко-доктринарну дефиницију институције. Због тога се аналитички приступ редукује на тзв. националног омбудсмана (*tertium comparationis*). Основна улога класичног омбудсмана је да се као облик спољног надзора управе стара да она делује законито и ефикасно. У савременом праву омбудсман преузима нове улоге и овлашћења, са тежиштем на промовисању и унапређивању људских права. Тешкоће у изградњи и(ли) обнови демократских процеса у тзв. земљама у транзицији, као и недостаци традиционалних механизма контроле државне управе допринеле су комплекснијој функцији омбудсмана. У савременом друштву, његова улога није само у посебној врсти надзора над државном управом и заштити људских права, већ шире посматрано он делује у правцу институционалне контроле политичке моћи, јачању демократских процеса и успостављању владавине права;

3) *Омбудсман је специфична правна појава у односу на друге државне органе и институције.* Национални омбудсман је независан и самосталан државни орган, изабран од парламента, са основном надлежношћу да штити људска права и врши надзор над државном управом. Омбудсман нема класичне прерогативе државне власти. Он не доноси правнообавезујуће одлуке, не одлучује, не наређује, не кажњава нити поништава акте управе. Поступак пред омбудсманом је бесплатан и лишен непотребних формалности, и у томе је његова предност у односу на заштиту права грађана пред судовима. Он открива, опомиње, упозорава, испитује и критикује па су његова „мека овлашћења“ и ахилова пета његовог положаја. Делотворност ове институције зависи од ауторитета носиоца ове функције и стања демократије у једном друштву;

4) *Омбудсман је један од показатеља демократије и поштовања стандарда заштите људских права.* У већини држава омбудсман је установљен у облику националних канцеларија, док не постоји у ауторитарним политичким системима или земљама са специфичним контекстом свог правног система (земље у којима влада шеријат). Снажну подршку имплементацији омбудсмана у националним правним системима спроводе Уједињене нације које промовишу омбудсмана као основну институцију за заштиту људских права.

5) *Омбудсман се постепено трансформисао у протекла два века, од традиционалног контролора јавне управе до ексклузивног браниоца људских права.* У компаративном праву није примењена концепција просте трансплантације, копирања изгледа и механизма функционисања изворног или традиционалног шведског модела, већ је омбудсман прилагођаван политичким потребама и околностима у различитим националним правним системима. То је довело до појаве мноштва модела („хибридни омбудсман“, „бранилац људских права“) и различитих врста омбудсмана;

6) *Дисперзивна тенденција у развоју омбудсмана састоји се у његовој специјализацији за поједине области, појави у приватном сектору и на транснационалном нивоу у оквиру међународних организација.* Експанзија концепта омбудсмана карактеристична је и по појави посебних (специјализованих) омбудсмана за посебне области људских права. Европски омбудсман је пример наднационалног омбудсмана, чији је задатак да истражује жалбе о лошој управи у институцијама и телима Европске уније и да штити права грађана Европске уније;

7) *У већини транзиционих и посткомунистичких земаља углавном је прихваћен тзв. парламентарни образац омбудсмана.* Транзициони процеси преображаја командне привреде у тржишну привреду, једнопартијског система у вишепартијски систем, репресивне полицијске државе у правну државу и комунистичког правног поретка у систем владавине права повезани су с бројним негативним појавама. Због тога су повећана очекивања од тзв. независних контролних тела, као што је омбудсман. И на простору бивше Југославије, уочавају се опште карактеристике али и бројне специфичности. Изузев националних омбудсмана, у Босни и Херцеговини и на подручју Косова и Метохије омбудсман је имао мандат у оквиру међународних мисија (тзв. међународни хуманитарни омбудсман). Специјализовани омбудсмани основани су у Хрватској, интерни

омбудсман у Црној Гори, „деташиране“ канцеларије у Македонији, а омбудсмани на различитим нивоима територијално-политичке децентрализације у Србији. У свим овим државама и ентитетима долази до постепене трансформације омбудсмана у централну институцију намењену заштити људских права и слобода и њеног све већег значаја у пракси.

8) *Развитак омбудсмана у савременом праву осцилира између два супротна пола диверсификације и хармонизације. Кандидат је ову појаву назвао „теоријом атракције и репулзије“.* С једне стране постоје различита лица ове институције у компаративном праву, а с друге стране као последица глобализације и активности међународних организација процес уједначавања форме институције. Међународне организације преузимају све већу улогу у стандардизацији модела омбудсмана. – У оквиру Уједињених нација и Европске уније усвојен је низ докумената чији је сврха промоција значаја и јачање улоге омбудсмана у националним законодавствима. Ова пракса последица је развоја доктрине надуставног карактера људских права и слобода. Сходно овој концепцији, људска права имају универзалну вредност о чијој заштити државе морају посебно водити рачуна и путем независних и самосталних тела, као што је омбудсман. Уједињене нације донеле су више резолуција посвећене улози омбудсмана и других националних институција за људска права (NHRI – National Human Rights Institution). „Париски принципи“ Организације Уједињених нација најважнији су документ ове врсте. Овим актом институција омбудсмана је добила третман једне од основних националних институција за заштиту људских права. Смернице за регулисање правног положаја и принципа деловања омбудсмана предвиђени су и у документима међународних организације регионалног карактера. Савет Европе усвојио је више резолуција и препорука о институцији омбудсмана. Међународни прописи имају карактер важне полуге за стандардизацију положаја омбудсмана, посебно у тзв. „транзиционим системима“.

9) *У Србији постоји мултиинституционални модел омбудсмана у Србији и национални омбудсман као „заштитник људских права“.* Србија је као једна од последњих европских земаља успоставила институцију омбудсмана. За разлику од већине других држава, у Србији функционише „мултиинституционални модел“ заштитника људских права (на централном, регионалном и локалном нивоу). Институција локалног омбудсмана регулисана је Законом о локалној самоуправи (2002), покрајински омбудсман је установљен исте године, а републички Заштитник за људска права је конституционисан (2006) и формиран (2007); Положај Заштитника грађана, упоредноправно посматрано, саобразан је савременим тенденцијама развоја омбудсмана. Заштитник грађана јесте посебан, независан и самосталан државни орган са мандатом да штити људска права и контролише јавну управу. По својој улози и обележјима, српски омбудсман припада категорији хибридних институција и последњој генерацији модела браниоца људских права („Human Rights Model“);

10) *У развоју канцеларије националног омбудсмана у Србији издавају се се раздобља конституисања (2007. и 2008. година), афирмације (од 2008. до краја 2011. године) и другог мандата или консолидације (од 2012. године) институције.* У нормативном погледу проширена су овлашћења Заштитника грађана, а теза о значају омбудсмана као механизма за заштиту људских права поткрепљена је

анализом његових извештаја и статистичких података. Важну улогу републички омбудсман је имао у „одбрани“ појединих уставних права, као што су право на неповредивост тајности писама и других средстава комуницирања. Положај Заштитника грађана је ојачан добијањем статуса националне институције за заштиту људских права које дају Уједињене нације. Његова надлежност је проширена у области заштите од мучења и нечовечног поступања (национални превентивни механизам) лица лишених слободе, а његове активности покривају све већи број адресата и области људских права;

11) *Претходна пракса у Србији указује на развој институционалне мреже, у смеру повећања броја локалних и интерних омбудсмана, али и на тешкоће (нормативне, техничке, организационе, кадровске и финансијске природе) у успостављању нових и функционисању постојећих облика институције, као и отпора у делу управе и државне власти поступању по притужбама заштитника грађана.* У наредном периоду институција омбудсмана суочиће се изазовима укупног амбијента за поштовање људских права (пад у поштовању економских и социјалних права као последица економске кризе, проблем у успостављању владавине права и стања у државној управи).

3.2 – Кључна кандидатова хипотеза јесте да је омбудсман динамична институција у чијем развоју се издвајају две тенденције: (1) Трансформација мандата од „квазитужилаштва“ у Шведској, преко продужене руке парламента у контроли управе која је уобличена у скандинавским земљама („дански модел“), до основне националне институције за заштиту људских права. Због тога у компаративном праву настају различити институционални обрасци и нормативна решења која уређују положај и статус омбудсмана; (2) У савременим правним системима све више се испољава тенденција стварања једнообразног модела омбудсмана. Уз подршку Уједињених нација, уобличава се ново доктринарно становиште по коме се омбудсман све више еманципује од парламента и добија карактер независног и самосталног државног органа, а уместо традиционалног задатка да контролише јавну управу преузима функцију средишње националне институције за заштиту људских права.

Кандидат је своје истраживање употпунио са неколико додатних радних теза које су требале да потпомогну логичко утемељење и теоријско расветљење основне хипотезе у његовим истраживачким напорима: (1) За „модел заштитника људских права“ карактеристично је и проширење његових стандардних овлашћења, па тако он има право и да: оспорава законе и друге правне акте, подноси уставну жалбу, саветује и подучава државне органе како да поступају у примени људских права, истражује област људских права; (2) Овлашћења омбудсмана у савременим правним системима обухватају све шире области (а то утиче и на појаву специјализованих омбудсмана), као и преузимања дела надлежности других државних органа (парламент, влада и судска власт); (3) Динамичан напредак и еволуција нису само карактеристике глобалног развоја омбудсмана, већ и његовог пандана у Србији. Организационе и функционалне промене пратиле су процес успостављања институције. Јачање положаја републичког Заштитника грађана одвијало се уз

структурне промене – пораст броја посебних омбудсмана на различитим нивоима територијално-политичке организације и ширења у разноврсним друштвеним областима.

4. Коришћена методологија

Природа предмета као и постављени циљеви истраживања одлучујуће су утицали на уобличавање теоријско-методолошког приступа кандидата у његовом докторском раду. Стога се он определио за интердисциплинарно истраживање, јер динамичност и комплексан садржај феномена омбудсмана у његовој дисертацији поставља захтев за коришћење и примену метода који нису само својствени правној науци, већ и другим друштвеним наукама. Од општих метода кандидат је користио хипотетичко-дедуктивни и аналитички метод, а од посебних метода □ нормативни метод (догматскоправни метод), упоредноправни метод, социолошки модел и историјскоправни метод.

Кандидат се определио за мултиметодолошки приступ. Изузев класичних правних метода (догматички, нормативни, упоредни), користио је и помоћне, методе других друштвених наука (историјски, политиколошки и социолошки) у истраживању. Циљ примене различитих методолошких поступака и инструмената (тзв. „мултидисциплинарна” или „вишедимензионална метода”) је свеобухватна анализа предмета истраживања. Предмет истраживања је гранична област више научних правних дисциплина, па се методолошки поступци који се користе у овим научним дисциплинама (уставно право и управно право) могу применити и приликом истраживања институције омбудсмана.

Истраживање омбудсмана у различитим националним правним системима кандидат је остварио применом упоредноправног метода. Докторска дисертација, у том погледу, представља и компаративну студију о развоју ове институције. Правни извори, уставни и законски текстови, међународна правна документа анализираани су догматичким методом (догматскоправним или егзегетичким) чији је циљ да утврди значење правних појава, односно правних норми. Циљ системског приступа састојао се у томе да се открију и анализирају везе, заједничка обележја омбудсмана у савременим правним системима, како би утврдио референтни теоријски модел. Нормативном методом кандидат је преиспитао усаглашеност правне конструкције омбудсмана у националним законодавствима са референтним теоријским моделом омбудсмана.

Историјски метод је сродан компаративној методи и његов задатак је да понуди слику о дијакхронијском развоју институције омбудсмана, омогућавајући дефинисање одређених фаза у развоју ове институције. Политиколошким методом кандидат је истраживао омбудсман као политичку појаву. Његов задатак је да оцени у којој мери се, што је иманентно аксиолошком методу, остварују вредности прокламоване правним нормама и међународним стандардима о улози и задацима омбудсмана, да утврди стварни утицај и значај омбудсмана у политичким и правним системима. Најзад, кандидат је социолошким методом истраживао друштвени

карактер институције омбудсмана. Омбудсман је специфична државна институција, која делује снагом свог ауторитета, па је зато било веома важно испитати однос омбудсмана и друштва.

5. Кратак опис садржаја дисертације

Структуру своје докторске дисертације кандидат је компоновао у складу са предметом и циљем дисертације, тако да садржи: увод, пет проблемско-методолошких целина, односно глава, закључак, списак литературе и прилоге.

У **уводном делу (стр. 1-7)** указује се на актуелност теме истраживања, прецизира се предмет, основни циљ истраживања и начин његове реализације, образлажу се основне хипотезе истраживања и одређују методи који ће се применити у истраживању.

У првој глави **„Назив, обележја и детерминанте омбудсмана“** (стр. 8-38) кандидат је прво терминолошки и појмовно одредио омбудсман. Потом је назначио детерминанте развоја омбудсмана у савременим правним системима. Осим различитих лингвистичких значења у упоредном праву, одређењу омбудсмана *lato sensu* и *stricto sensu*, кандидат је и систематизовао основна обележја ове институције. Институција омбудсмана је настала пре два века у Шведској. У међувремену, омбудсман је израстао у правни феномен, широко распрострањен у упоредном праву. Радна дефиниција која је коришћена у овој докторској дисертацији гласи □ омбудсман је независан орган који прима притужбе грађана и доноси правнонеобавезујућа мишљења и препоруке. У већини правних система, међутим, омбудсман није једнообразна институција, него је прилагођен политичко-правном контексту. Еволуција омбудсмана одвија се у смеру трансформације и хармонизације. Ова два процеса се међусобно укрштају у правним системима, што је у докторској дисертацији названо ефектом „атракције и репулзије“.

Друга глава је посвећено анализи **„Омбудсмана у упоредном праву“** (39-223). Кандидат је истраживање положаја омбудсмана разматрао имајући у виду утицаје различитих правних традиција, друштвених чиниоца (као што је географски) и политичких околности. Посебно су приказани: (1) Скандинавски омбудсман (шведски, фински, дански и норвешки омбудсман), Омбудсман у земљама традиционалне демократије (парламентарни представник у Великој Британији, медијатор и Заштитник права у Француској и омбудсман у другим државама чланицама Европске уније, (2) Омбудсман у Централној и Источној Европи (посткомунистичке државе), (3) Омбудсмани на простору некадашње Југославије (4) Омбудсман Европске уније, (5) омбудсман у земљама-чланицама Комонвелта и САД (омбудсман на Новом Зеланду, варијације омбудсмана у Сједињеним Америчким Државама, омбудсман у Канади, омбудсман у Аустралији), (6) афрички омбудсман, (7) латиноамерички омбудсман, (8) азијски омбудсман

Основна питања везана за **„Правни положај омбудсмана“** (стр. 224-323) обрађена су у трећој глави. Након приказа различитих схватања правне природе

омбудсмана, кандидат је подробно анализирао независност и самосталност, врсте, структура и организацију омбудсмана, његову надлежност и овлашћења. Он је уверљиво показао да је омбудсман израстао у правни феномен, широко распрострањен у упоредном праву. По њему омбудсман је данас независан орган који прима притужбе грађана и доноси правнонеобавезујућа мишљења и препоруке. У већини правних система, међутим, омбудсман није једнообразна институција, него је прилагођен политичко-правном контексту. Еволуција омбудсмана одвија се у смеру трансформације и хармонизације. Ова два процеса се међусобно укрштају у правним системима, што је кандидат назвао ефектом „атракције и репулзије“. У пракси, испољавају се многобројне организационе и функционалне варијације. Под хармонизацијом кандидат подоразумева уједначавање правног статуса омбудсмана у савременом праву. Овај процес одвија се уз подршку Уједињених нација и других међународних организација у оквиру концепције о националној институцији за заштиту људских права. Према полазишту УН-а омбудсман се сматра кључним телом у структури институција за промоцију и заштиту људских права на националном нивоу.

„Улога и тенденције развита омбудсмана у савременим правним системима“ је предмет истраживања у четвртој глави рада (стр. 323□374). У њој је евалуиран значај институције и постављена је предикција развита у наредном периоду. Поред тзв. „традиционалне“ надлежности омбудсмана у надзору над јавном администрацијом и заштитом људских права, издвојен је и његов допринос вршењу законодавне власти, демократизацији политичких система и сузбијању корупције. Посебно је размаран омбудсман као контролор јавне управе, као чувар људских права, као актер демократије, владавине права и борбе против корупције. Поред тога, анализиран је значај омбудсмана у функционисању савремених правних система, конструисана је његова дефиниција, са становишта међународних стандарда о хармонизацији (уједначавању) правног статуса омбудсмана. Реч је о процесу који се одвија уз подршку Уједињених нација и других међународних организација у оквиру концепције о националној институцији за заштиту људских права. Према полазишту УН-а омбудсман се сматра кључним телом у структури институција за промоцију и заштиту људских права на националном нивоу.

У најобимнијој, петој глави **„Омбудсман у Србији“** (стр. 375□574) аутор је истражио развита идеје и институције омбудсмана у Републици Србији. У складу са концептом вишеинституционалног модела, предметом истраживања обухваћена је институција заштитника грађана на централном нивоу, у Аутономној Покрајини Војводини и у јединицама локалне самоуправе. Омбудсмани су формиран на различитим нивоима територијално-политичке организације власти. Локални омбудсмани, на основу доступних података, немају стабилан положај и уједначену праксу поступања.

У дијахронијском смислу, издвојене су посебне фазе у развиту идеје и институције омбудсмана у Србији. У оквиру прве етапе, од средине 60-их година прошлог века до доношења Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије анализирани су институције, које су по начину функционисања и карактеру овлашћења блиске омбудсману и критички су преиспитана различита

теоријска становишта о овој институцији. Друга етапа је карактеристична по установљавању друштвеног правобраниоца самоуправљања, као специфичног „самоуправног“ или „радничког“ омбудсмана. У раздобљу од Устава Србије из 1990. године до 2002. године евидентирани су покушаји успостављања омбудсмана у правни систем Србије. Последњу савремену фазу карактерише нормативно имплементирање омбудсмана, на централном, покрајинском и локалном нивоу.

У развоју институције Заштитника грађана кандидат разликује три фазе: конституисање (2005–2008), афирмација (од 2008. до краја 2011. године) и раздобље другог мандата или консолидације институције (од 2012. године). У формалномправном смислу, Заштитник грађана ужива статус уставног органа, са снажним гаранцијама независности и широким овлашћењима. Српски омбудсман припада категорији хибридних омбудсмана, надлежан за заштиту права грађана и контролу управа. У пракси, заштитник грађана афирмисао се у јавности као ауторитативни представник грађана и специјализовани механизам за одбрану људских права. У међувремену је реакредитован оценом А као национална институције за заштиту људских права у складу са „Париским критеријумима“. Међутим, недостаци у правном оквиру и пракса указују на то да је неопходно додатно ојачати мрежу омбудсмана у земљи.

У закључку (стр. 575-584) кандидат је сумирао резултате свог истраживања предмета дисертације, указао је на методолошке проблеме, на очекиване основне правце развоја институције омбудсмана у наредном периоду и перспективе његовог модела у Србији.

Комисија на крају описа садржаја дисертације посебно сматра да је кандидат успешно консултовао велики број новијих извора домаћег и страног порекла из области предметног истраживања, што доприноси општем позитивном утиску.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

6.1. - Кандидат **мр Мијодраг Радојевић** се упустио у истраживачку елаборацију једног сложеног, теоријски и друштвено значајног, али недовољно истраженог проблема у нашој правној науци. Он је себи поставио за циљ да својом докторском дисертацијом поуздано и свестрано истражи положај, улогу и значај омбудсмана у савременим политичким системима, с посебним освртом на Заштитника грађана у Србији.

Као резултати његовог истраживања треба поменути евалуација улоге и значаја омбудсмана у савременим правним системима и дефинисање стратегије развоја институције омбудсмана у Србији. Кандидат је обухватио значајну емпијско-аналитичку грађу о омбудсману у упоредном праву. Научно-теоријски оквир истраживања подразумева дефинисање теоријског референтног модела институције омбудсмана у савременом праву. Емпијско-аналитичка грађа анализирана је уз помоћ научно-теоријског оквира како би се утврдили правци развоја омбудсмана. Посебно значајан део истраживања односио се на истраживање

омбудсмана у Србији, па се тако експликативно-апликативни резултати истраживања односе на одређивање препорука и смерница за побољшање перформанси и капацитета функционисања институције.

Друштвено оправдање предмета истраживања кандидат изводи из улоге омбудсмана у савременим правним системима. Та улога омбудсмана се, пре свега, састоји у отклањању недостатака парламентарног система надзора над јавном управом и јачање парламентарног надзора над егзекутивом. Омбудман је првенствено усмерен да делује против рђаве или лоше управе, па је и основни задатак омбудсмана контрола функционисања јавне администрације на начелима законитости и ефикасности. Појава нових људских права – права детета, право на заштиту личних података, право на слободан приступ информацијама од јавног значаја, условљавају и активнију улогу омбудсмана у њиховој заштити. У Републици Србији, првенствена улога омбудсмана је унапређење система заштите људских слобода и права. Омбудсман има и значајну улогу у креирању законодавног рада, јер је овлашћен да иницира и даје мишљења о предлозима закона из његове надлежности, односно заштите људских права. То практично значи, у ширем смислу, да је омбудсман активни учесник законодавне делатности. Као овлашћени предлагачи закона, заштитници грађана имају могућност да активно учествују у процесу стварања права у Србији. Најзад, омбудсман је и важан инструмент развоја цивилног друштва, јер обавештавањем јавности доприноси транспарентности јавне управе, али и подстиче друштво на друштвену акцију. На тај начин, јача свест о одговорној влади и заштити људских права.

Научни допринос овог истраживања огледа се у томе што је кандидат успео да, на основу критичког разматрања налаза и ставова у савременој науци, нормативних својстава и анализе емпиријске грађе, оцени улогу и значај омбудсмана, као и да дефинише предлоге за јачање његовог положаја у правном систему Србије. То значи да ће резултати које остварио у свом раду представљени путоказ у даљем развоју омбудсмана у нашем друштву, као и смернице за промену нормативног оквира институције и других претпоставки (кадровске, техничке и организационе природе) за његово ефикасније деловање.

6.2. - Концептуални оквир теме и структура овог докторског рада јасно указују да је кандидат зналачки одабрао и као предмет свог истраживања поставила кључна питања значајна за истраживање улоге и значаја институције омбудсмана у савременим правним системима и у Србији. Комисија је мишљења да је кандидат уз помоћ коректно примењених научних метода дошао до научно прихватљивих резултата на основу којих је дао своје виђење институције омбудсмана. Међутим, овом раду се могу упутити и одређене примедбе. Концептуални оквир теме је широко формулисан, а њена обрада је одвећ екстензивна и минуциозна. Уочљива је тежња кандидата да што више материје обухвати у што више наслова. То је понекад доводило до губитка континуитета излагања и теоријског уопштавања. У широкој лепези наслова и поднаслова изгубљен је или занемарен дубљи теоријски приступ предмету излагања. Раду недостаје чвршће теоријско-методолошко везивно ткиво које би повезало широку панораму презентираних идеја и ставова о институцији

омбудсмана. Када се посматра целина, мање је успела анализа раскорака између нормативног и стварног статуса омбудсмана и проблема у деловању Заштитника грађана у Републици Србији. На крају, у закључним разматрањима изостала је развијена и целовита синтеза обимне грађе и резултата истраживања. Као општу примедбу могли бисмо указати на чињеницу да је аутор захватио исувише широк круг проблема што му је онемогућило да неке од њих потпуније обради. Ту су и технички проблеми систематике грађе, обраде текста и тумачења резултата истраживања.

Разуме се, ове критичке напомене не умањују научну вредност овог докторског рада. Напротив, његови квалитети, о којима је било говора: пуна обавештеност о стању правне науке у проучаваној области, смисао за метод расправе са другим и другачијим теоријским схватањима, способност за правничко резонување, и примерено изведена научна апаратура, високо рангирају ово дело које испуњава стандарде докторског рада из области прано-политичких наука.

Имајући то у виду, чланови Комисије сматрају да је реч о коректној, темељној и успешној монографској обради институције омбудсмана у савременим друштвима. Кандидат је добро поставио концептуални оквир теме, пронашао плодотворну методолошку основу истраживања, зналачки одабрао и формулисао кључне проблеме неопходне за разумевање институције омбудсмана у савременим друштвима, посебно у политичком систему Србије. На тај начин ова докторска дисертација, према свом садржају, методолошком приступу истраживању, добијеним резултатима и предложеним моделима представља комплексну научну анализу улоге и значаја омбудсмана у савременим правним системима и Србији.

7. Закључак и предлог Комисије

На основу оцена које смо до сада изнели, може се закључити да је:

1. Докторска дисертација кандидата **мр Мијодрага Радојевића**, под насловом: „Преображај омбудсмана у савременим правним системима с посебним освртом на институцију Заштитника грађана у Републици Србији“, израђена је у скаладу са одобреном структуром на коју је сагласност дало Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду и Стручно веће Универзитета у Београду.
2. Структура рада је кохерентно постављена, аргументација је јасна, ваљана и садржински исцрпна, закључци су изведени на основу изложене материје и јасно показују да дисертација како у целини тако и у свим саставним деловима представља оригиналан и самосталан научни допринос.
3. Поред научне вредности, дисертација има практични значај, јер резултати истраживања могу бити валидна основа за конкретно решавање отворених питања улоге и значаја Заштитника грађана у Србији.

4. Дисертација има и извесних недостатака везаних за широк концептуални оквир рада, техничку обраду текста и тумачење резултата истраживања, што није таквог обима и карактера да би умањило њену укупну вредност.
5. На основу свестране анализе садржаја дисертације, чланови Комисије једногласно оцењују, да докторска дисертација кандидата **мр Мијодрага Радојевића**, представља оригинално и вредно научно дело, настало самосталним истраживачким радом.

Имајући у виду напред изнете ставове и значај резултата истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду једногласно

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата **мр Мијодрага Радојевића**, под насловом „Преображај омбудсмана у савременим правним системима с посебним освртом на институцију Заштитника грађана у Републици Србији“ и одреди Комисију за њену јавну одбрану.

Београд, 25.04.2016. године

КОМИСИЈА:

др Ратко Марковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета
у Београду, у пензији

др Јовица Тркуља, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

др Зоран Томић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

др Марко Давинић, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Београду